

REPUBLICA MOLDOVA
JUDECĂTORIA CHIȘINĂU
(sediul Centru)

REPUBLIC OF MOLDOVA
THE COURT OF CHISINAU
(office Centre)

mun. Chișinău, bd. Ștefan cel Mare și Sfânt, 162
Republica Moldova
MD-2004, tel. (+373 22) 27- 27- 40,
tel./fax (+373 22) 27-03-79, e-mail: jcc@justice.md

Chisinau city, Ștefan cel Mare și Sfânt, 162 avenue
Republic of Moldova
MD-2004, tel. (+373 22) 27 27 40,
tel./fax (+373 22) 27-03-79 , e-mail: jcc@justice.md

Dosarul nr.2c-704/2022

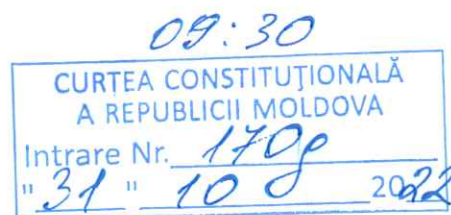
Curtea Constituțională a Republicii Moldova
mun. Chișinău, str. Al. Lăpușneanu, nr. 28, MD-2004

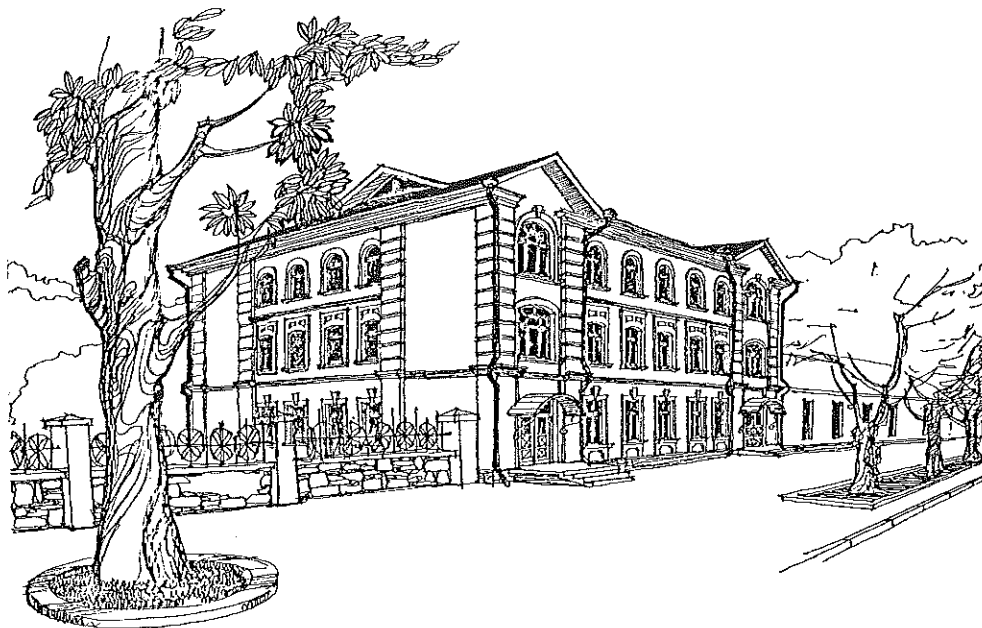
Judecătoria Chișinău (sediul Centru), Vă expediază sesizarea înaintată de către avocatul Vintea Elena, reprezentantul pârâtului SRL "Suvorov-Vin", privind ridicarea excepției de neconstituționalitate a sintagmei „*procesele civile anterioare*” și lexemului „*procesul*” din dispoziția normelor juridice stipulate în prevederile art.85 alin (1) lit.a) și art.94 alin (1) Cod de procedură civilă, în cauza civilă la cererea de chemare în judecată înaintată de avocatul Beriozchin Ana, reprezentantul reclamantului SA "Tomai-Vinex" către SRL "Suvorov-Vin", SRL "Esmalda" privind încasarea cheltuielilor de asistență juridică în mărime de 200 000 lei.

Anexă: copia încheierii din 05.10.2022 pe 1 filă;
sesizarea privind excepția de neconstituționalitate cu anexe pe 32 file.

Judecătorul Judecătoriei Chișinău,
(sediul Centru)

Violeta Gîrleanu

Sesizare privind excepția de neconstituționalitate

Ridică în fața instanței de fond: Judecătoria Chișinău, Sediul Centru

Dosar nr.: 2c-704/22

Judecătorul: Violeta Gîrleanu

A. AUTORUL EXCEPȚIEI DE NECONSTITUȚIONALITATE

1. Denumire și sediu: SRL „Suvorov-Vin”, mun. Chișinău, str. Columna 108, MD-2012

2. Numărul și data înregistrării: IDNO 1002600000803

3. Numele administratorului: Utochkin Aleksei

5. **Reprezentant:** Neruh Serghei (*împuternicit prin ordinul de angajare și procura autentificată notarial nr. 1573 din 21.07.2020*)

B. INFORMAȚII PERTINENTE DESPRE CAZUL DEDUS JUDECĂȚII ÎN INSTANȚA DE DREPT COMUN

La data de 31 martie 2022 S.C. „Tomai Vinex” S.A., prin intermediul avocatului Ana Beriozchin, a depus cerere de chemare în judecată împotriva SRL „Suvorov-Vin” și SRL „Esmalda” privind încasarea cheltuielilor de asistență juridică în mărime de 200 000,00 lei (în continuare – **„cererea de chemare în judecată”** sau **„acțiunea”**).

Prin Încheierea Judecătoriei Chișinău, Sediul Centru din 05 aprilie 2022, cererea de chemare în judecată a fost acceptată spre examinare în procedură contencioasă generală.

Prin cererea de chemare în judecată, Reclamanta SA „Tomai-Vinex” a solicitat admiterea cererii de chemare în judecată și încasarea în mod solidar de la SRL „Suvorov-Vin” și SRL „Esmalda” a

- cheltuielilor de asistență juridică - pregătirea cererii la CtEDO, consultații cu specialiștii, studierea dosarului (în total 72 ore);
- cheltuieli de asistență juridică în legătură cu examinarea cererii de revizuire a Agentului Guvernamental împotriva Deciziei Curții Supreme de Justiție din 22 noiembrie 2012 (în total 45 ore);
- cheltuieli de asistență juridică în legătură cu examinarea cererilor de recurs (în total 58 ore);
- cheltuieli de asistență juridică în legătură cu procedura de executare 078-691/2021 (în total 200 ore)

în mărime totală de 200 000,00 lei.

La depunerea cererii de chemare în judecată vizate, Reclamanta SA „Tomai-Vinex” nu a achitat taxa de stat, bazându-se pe prevederile art. 85 alin. (1) lit. a) și art. 94 alin. (1) din Codul de Procedură Civilă.

În viziunea Pârâților, normele contestate încalcă dreptul la un proces echitabil și dreptul la apărare a acestora prin incertitudinea reglementărilor în vigoare a normei vizate și utilizarea

eronată a lexemului „proces” în ipoteza în care se are în vedere „cauze”. Iar depunerea unei cerere de încasare a cheltuielilor ce nu constituie cheltuieli de judecată în lipsa achitării taxei de stat – constituie un abuz de care se prevalează Reclamantul, profitând de incertitudinea conținutului normelor.

C. OBIECTUL SESIZĂRII

Prezenta sesizare are drept obiect de exercitare a controlului constituționalității:

- sintagma folosită în prevederea art. 85 alin. (1) lit. a) din Codul de Procedură Civilă: **„procesele civile anterioare”;**
- lexemul folosit în prevederea art. 94 art. (1) din Codul de Procedură Civilă: **„partea care a pierdut procesul”**

care atentează la dreptul la acces liber la justiție și dreptul la apărare, prevăzute de art. 6 din Convenția Europeană pentru Drepturile Omului și art. 20, art. 26 din Constituția Republicii Moldova și dreptul la proprietate, prevăzut de art. 1, protocol adițional nr. 1 la CEDO și art. 46 din Constituția RM.

Articolul 85. Scutirile de taxă de stat

(1) De taxă de stat pentru judecarea cauzelor civile se scutesc: a) reclamantii în acțiunile: - privind încasarea cheltuielilor de judecată suportate în procese civile anterioare, indiferent de calitatea procesuală în respectivele procese;

Articolul 94. Repartizarea cheltuielilor de judecată între părți

(1) Instanța judecătorească obligă partea care a pierdut procesul să plătească, la cererea părții care a avut câștig de cauză cheltuielile de judecată. Dacă acțiunea reclamantului a fost admisă parțial, acestuia i se compensează cheltuielile de judecată proporțional părții admise din pretenții, iar pârîtului – proporțional părții respinse din pretențiile reclamantului.

Sintagma și lexemul asupra cărora se solicită exercitarea controlului de constituționalitate contravin principiilor fundamentale care garantează un proces echitabil, dreptul la apărare și dreptul de proprietate. Or, normele contestate au devenit un mijloc de săvârșire a abuzurilor de drepturi procesuale și înaintarea cu rea-credință a acțiunilor în justiție, care, în mod obișnuit, ar urma să fie taxate, fiind în contradicție cu prevederile art. 1, 4, 16, 20, 46 din Constituția RM.

D. LEGISLAȚIE PERTINENTĂ

1. Prevederi relevante ale Constituției

Articolul 1

Statul Republica Moldova

- (3) Republica Moldova este un stat de drept, democratic, în care demnitatea omului, drepturile și libertățile lui, libera dezvoltare a personalității umane, dreptatea și pluralismul politic reprezintă valori supreme și sînt garantate.

Articolul 4

Drepturile și libertățile omului

- (1) Dispozițiile constituționale privind drepturile și libertățile omului se interpretează și se aplică în concordanță cu Declarația Universală a Drepturilor Omului, cu pactele și cu celelalte tratate la care Republica Moldova este parte.

Articolul 16

Egalitatea

- (1) Respectarea și ocrotirea persoanei constituie o îndatorire primordială a statului.
 (2) Toți cetățenii Republicii Moldova sînt egali în fața legii și a autorităților publice, fără deosebire de rasă, naționalitate, origine etnică, limbă, religie, sex, opinie, apartenență politică, avere sau de origine socială.

Articolul 20

Accesul liber la justiție

- (1) Orice persoană are dreptul la satisfacție efectivă din partea instanțelor judecătorești competente împotriva actelor care violează drepturile, libertățile și interesele sale legitime.
 (2) Nici o lege nu poate îngreuna accesul la justiție.

Articolul 23

Dreptul fiecărui om de a-și cunoaște drepturile și îndatoririle

- (1) Fiecare om are dreptul să i se recunoască personalitatea juridică.
 (2) Statul asigură dreptul fiecărui om de a-și cunoaște drepturile și îndatoririle. În acest scop statul publică și face accesibile toate legile și alte acte normative.

Articolul 26

Dreptul la apărare

- (1) Dreptul la apărare este garantat.
 (2) Fiecare om are dreptul să reacționeze independent, prin mijloace legitime, la încălcarea drepturilor și libertăților sale.
 (3) În tot cursul procesului părțile au dreptul să fie asistate de un avocat, ales sau numit din oficiu.
 (4) Amestecul în activitatea persoanelor care exercită apărarea în limitele prevăzute se pedepsește prin lege.

Articolul 46

Dreptul la proprietate privată și protecția acesteia

- (1) Dreptul la proprietate privată, precum și creanțele asupra statului sînt garantate.
 (2) Nimeni nu poate fi expropriat decît pentru o cauză de utilitate publică, stabilită potrivit legii, cu dreaptă și prealabilă despăgubire.
 (3) Averele dobîndite licit nu pot fi confiscate. Caracterul licit al dobîndirii se prezumă.

- (4) Bunurile destinate, folosite sau rezultate din infracțiuni ori contravenții pot fi confiscate numai în condițiile legii.
- (5) Dreptul de proprietate privată obligă la respectarea sarcinilor privind protecția mediului înconjurător și asigurarea bunei vecinătăți, precum și la respectarea celorlalte sarcini care, potrivit legii, revin proprietarului.
- (6) Dreptul la moștenire a proprietății private este garantat.

2. Prevederi relevante ale Convenției Europene a Drepturilor Omului

Preambul

Guvernele semnatare, membre ale Consiliului Europei [...] Hotărâte, în calitatea lor de guverne ale statelor europene animate de același spirit și având un patrimoniu comun de idealuri și de tradiții politice, de respect al libertății și de preeminență a dreptului, să ia primele măsuri pentru garantarea colectivă a anumitor drepturi enunțate în Declarația Universală

ARTICOLUL 1 Obligația de a respecta drepturile omului Înaltele Părți Contractante recunosc oricărei persoane aflate sub jurisdicția lor drepturile și libertățile definite în Titlul I al prezentei Convenții.

Articolul 6

Dreptul la un proces echitabil

1. Orice persoană are dreptul la judecarea cauzei sale în mod echitabil, în mod public și în termen rezonabil, de către o instanță independentă și imparțială, instituită de lege, care va hotărî fie asupra încălcării drepturilor și obligațiilor sale cu caracter civil, fie asupra temeiniciei oricărei acuzații în materie penală îndreptate împotriva sa.

3. Prevederi relevante din Codul de procedură civilă

Articolul 2

Legislația procedurală civilă

(1) Procedura de judecare a cauzelor civile în instanțele judecătorești de drept comun este stabilită de Constituția Republicii Moldova, de hotărârile și deciziile Curții Europene a Drepturilor Omului, de hotărârile Curții Constituționale, de prezentul cod și de alte legi organice. Normele de drept procedural civil din alte legi trebuie să corespundă dispozițiilor fundamentale ale Constituției Republicii Moldova și prezentului cod.*

Articolul 5

Accesul liber la justiție

- (1) Orice persoană interesată este în drept să se adreseze în instanță judecătorească, în modul stabilit de lege, pentru a-și apăra drepturile încălcate sau contestate, libertățile și interesele legitime.
- (2) Nici unei persoane nu i se va refuza apărarea judiciară din motiv de inexistență a legislației, de imperfecțiune, coliziune sau obscuritate a legislației în vigoare.

Articolul 6

Modalitățile de apărare a drepturilor, libertăților și intereselor legitime

Instanța judecătorească exercită apărarea drepturilor, libertăților și intereselor legitime prin somare la executarea unor obligații, prin declararea existenței sau inexistenței unui raport juridic, prin constatarea unui fapt care are valoare juridică, prin alte modalități, prevăzute de lege.

Articolul 19

Înfăptuirea justiției numai în instanță judecătorească

(1) În cauzele civile, justiția se înfăptuiește potrivit reglementărilor legislației procedurale civile și numai de către instanțele judecătorești și de judecătorii ei, numiți în funcție în modul stabilit de lege.

Articolul 85

Scutirile de taxă de stat

(1) De taxă de stat pentru judecarea cauzelor civile se scutesc: a) reclamantii în acțiunile:[...] - privind încasarea cheltuielilor de judecată suportate în procese civile anterioare, indiferent de calitatea procesuală în respectivele procese; [...]

Articolul 90

Cheltuielile de judecare a cauzei

Din cheltuielile de judecare a cauzei fac parte:

- a) sumele plătite martorilor, interpreților, experților și specialiștilor;
- b) cheltuielile de efectuare a cercetărilor la fața locului;
- c) cheltuielile de înștiințare și chemare a părților în judecată;
- d) cheltuielile de transport și de cazare suportate de părți și de alți participanți la proces în legătură cu prezentarea lor în instanță;
- e) cheltuielile suportate de cetățenii străini și de apatrizi în legătură cu plata interpretului dacă tratatele internaționale la care Republica Moldova este parte nu prevăd altfel;
 - f) cheltuielile de căutare a pîrîtilui;
 - g) cheltuielile de efectuare a expertizei;
 - h) cheltuielile de executare a actelor judiciare;
 - i) cheltuielile de asistență juridică;
 - j) cheltuielile de declarare a insolvenței;
 - k) compensațiile pentru timpul de muncă pierdut;
 - l) alte cheltuieli necesare, suportate de instanță și de participanții la proces.

Articolul 94

Repartizarea cheltuielilor de judecată între părți

(1) Instanța judecătorească obligă partea care a pierdut procesul să plătească, la cererea părții care a avut câștig de cauză cheltuielile de judecată. Dacă acțiunea reclamantului a fost admisă parțial, acestuia i se compensează cheltuielile de judecată proporțional părții admise din pretenții, iar pîrîtilui – proporțional părții respinse din pretențiile reclamantului.

E. EXPUNEREA ARGUMENTELOR ADUSE ÎN SPRIJINUL OBIECTULUI SESIZĂRII

A. Pretinsa încălcare a art. 20 și 23 din Constituție

Potrivit art. 20 din Constituție,

„(1) Orice persoană are dreptul la satisfacție efectivă din partea instanțelor judecătorești competente împotriva actelor care violează drepturile, libertățile și interesele sale legitime.”

Pentru a fi efectiv, dreptul de acces la justiție nu trebuie să întâlnească niciun obstacol care, practic, împiedică pe beneficiarul său să-l exercite, iar caracterul non-absolut presupune că statul poate impune reguli prin care să limiteze accesul la justiție, prin reglementări care pot să varieze în timp și spațiu în funcție de resursele comunității și de nevoile individuale, să aibă un scop legitim și să existe un raport de proporționalitate între mijloacele folosite și scopul vizat, fără a afecta în substanța sa însuși dreptul.

Una din astfel de limitări ale dreptului menționat este și achitarea taxei de stat la depunerea cererii de chemare în judecată, care are drept scop ordonarea adresărilor cu rea-credință în instanță, întrucât povara suportării cheltuielilor de judecată cade pe seama părții care a pierdut cauza.

În speță, însă, sintagma și lexemul asupra cărora se solicită exercitarea controlului de constituționalitate contravin principiilor fundamentale care garantează un proces echitabil, dreptul la apărare și dreptul de proprietate. Or. normele contestate au devenit un mijloc de săvârșire a abuzurilor de drepturi procesuale și înaintarea cu rea-credință a acțiunilor în justiție, care, în mod obișnuit, nu pot fi înaintate în instanța de drept comun împotriva părților, sau, dacă au fost înaintate, urmau a fi taxate.

Curtea Europeană a Drepturilor Omului a statuat în hotărârile sale că în interesul unei bune administrări a justiției poate justifica impunerea unei restricționări financiare a accesului unei persoane la un tribunal. În particular, ținând cont de principiul, conform căruia, Convenția urmărește protejarea unor drepturi care nu sunt teoretice sau iluzorii, ci concrete și efective.

Curtea de la Strasbourg amintește că, art. 6 alin. (1) din Convenție garantează fiecărei persoane dreptul ca o instanță să îi determine drepturile și obligațiile civile. Astfel, se consacră un „drept la justiție”, din care dreptul de acces, mai precis dreptul de a se adresa unei instanțe în materie civilă, nu constituie decât un aspect. Cu toate acestea, reiterează Curtea că „dreptul la justiție” nu este absolut. El poate face obiectul unor limitări, de vreme ce, prin însăși natura sa, reclamă reglementare din partea statului, care urmează a alege mijloacele pe care le va folosi în acest scop.

În jurisprudența sa (Decizia de inadmisibilitate nr. 74 din 21.05.2019 a sesizării nr. 93g/2019 se anexează), Curtea Constituțională a statuat că accesul la justiție nu presupune gratuitatea actului de justiție și nici, implicit, realizarea unor drepturi pe cale judecătorească în mod gratuit. În cadrul mecanismului statului, funcția de restabilire a ordinii de drept, care se realizează de către autoritatea judecătorească, reprezintă de fapt un serviciu public ale cărui costuri sunt suportate de la bugetul de stat. În consecință, legislatorul este îndreptățit să instituie taxe de stat pentru cererile de chemare în judecată pentru a putea acoperi anumite costuri ale procedurii judiciare la care participă părțile aflate în litigiu.

De asemenea, Curtea reține că articolul 20 din Constituție nu instituie nicio interdicție cu privire la taxele judiciare, fiind firesc ca justițiabilii care beneficiază de activitatea desfășurată de autoritățile judecătorești să contribuie la acoperirea cheltuielilor acestora. Sub acest aspect, Curtea Europeană a Drepturilor Omului nu a respins niciodată ideea de impunere a unor restricții financiare cu privire la accesul unei persoane la justiție, tocmai în interesul unei bune administrări a justiției (Kreuz v. Polonia din 19 iunie 2001, § 54, Weissman și alții v. România din 24 mai 2006, § 35).

Curtea menționează că legislatorul a stabilit, prin dispozițiile articolelor 85-86 din Codul de procedură civilă, posibilitatea instanței de judecată de a acorda scutiri, reduceri, eşalonări sau amânări pentru plata taxelor de stat judiciare. **Această reglementare vizează tocmai acele situații în care partea nu poate face față cheltuielilor unui proces din cauza lipsei mijloacelor materiale, constituind o garanție a liberului acces la justiție.** Aprecierea legalității și a caracterului fundamentat al cererilor întemeiate pe dispozițiile mai sus citate se realizează de către instanța de judecată, în baza prerogativelor conferite de Constituție și legi, având în vedere probele care însoțesc aceste cereri.

În realitate, însă, principiile invocate nu sunt respectate în prezenta speță, or, sintagma, asupra căreia se solicită exercitarea controlului constituționalității, a devenit izvorul unei incertitudini care, în speța concretă, a facilitat realizarea unor abuzuri cu rea-credință materializate prin înaintarea conștiincioasă a unei acțiuni fără a achita taxa de stat și beneficiind de omisiunea de a reglementa norma într-un mod cert. Mai mult ca atât, SA „Tomai-Vinex” nu face parte din categoria persoanelor care nu poate face față cheltuielilor unui proces din cauza lipsei mijloacelor materiale.

Astfel, se demonstrează că incertitudinea reglementărilor în vigoare fac ca persoanele să profite de acest fapt și să nu achite taxa de stat la depunerea cererilor de chemare în judecată, ceea ce nu corespunde scopului normei juridice contestate.

Mai mult ca atât, această incertitudine este cauzată de utilizarea eronată a cuvântului „proces” din conținutul normei prevăzut la art. 85 alin. (1) lit. a) din Codul de Procedură Civilă.

Or, în realitate, noțiunea de „proces civil” constituie activitatea desfășurată de instanță, părți, organe de executare și alte persoane sau organe care participă la înfăptuirea de către instanțele judecătorești a justiției în cauzele civile, în vederea realizării sau stabilirii drepturilor și intereselor civile deduse judecății și executării silite a hotărârilor judecătorești și a altor titluri executorii.

Prin urmare, noțiunea de „proces civil” este constituită din două etape distincte:

- etapa judecării cauzei în fața unui organ jurisdicțional;
- etapa executării hotărârii judecătorești în care sunt implicate organele de executare și alte persoane.

Cu alte cuvinte, procesul civil include în sine atât faza judecății, cât și faza executării hotărârii judecătorești. Iar aceste două etape sunt diferite în esența sa, ceea ce determină un spectru diferit de instituții și reglementări care le cuprind.

Or, norma prevăzută la art. 85 alin. (1) lit. a) și la art. 94 alin. (1) din Codul de Procedură Civilă, prin utilizarea eronată a sintagmei „proces civile” în loc de „cauze”, își extinde, în detrimentul Pârâtului, domeniul de aplicare.

Această poziție se datorează faptului că, potrivit art. 94 alin. (1) din Codul de Procedură Civilă, *„(1) Instanța judecătorească obligă **partea care a pierdut procesul** să plătească, **la cererea părții care a avut câștig de cauză cheltuielile de judecată**. Dacă acțiunea reclamantului a fost admisă parțial, acestuia i se compensează cheltuielile de judecată proporțional părții admise din pretenții, iar pârâtului – proporțional părții respinse din pretențiile reclamantului.”*

În norma vizată, lexemul „procesul” este utilizat în sens greșit. Or, scopul normei vizate este împuternicirea instanței de judecată cu dreptul de a obliga partea care a pierdut cauza în fața unui organ jurisdicțional să compenseze cheltuielile de judecată suportate în legătură cu această cauză, până la rămânerea definitivă și irevocabilă a Hotărârii.

Această poziție reiese din formularea art. 94 alin. (3) din Codul de procedură care limitează domeniul de aplicare a normelor vizate la etape care se desfășoară doar în fața unui organ jurisdicțional, nu și în fața altor persoane.

Astfel, art. 94 alin. (3) din Codul de procedură civilă stipulează că:

„(3) Prevederile alin.(1) și (2) se aplică și la repartizarea între părți a cheltuielilor de judecată în instanță de apel, în instanță de recurs și în cadrul revizuirii.”

Prin urmare, repartizarea cheltuielilor de judecată între părți are loc până la rămânerea definitivă și irevocabilă a unui act jurisdicțional al instanței de judecată. Repartizarea cheltuielilor de judecată, prin urmare, nu se referă la eventualele cheltuieli ale unei persoane care intervin ulterior rămânerii irevocabile ale hotărârii judecătorești. Astfel, reclamantul care a câștigat procesul de judecată nu poate încasa, în temeiul art. 94 din Codul de procedură civilă, din oficiu, cheltuieli suportate de persoana care a avut câștig de cauză, spre exemplu, cheltuieli de traducere a hotărârii judecătorești sau a titlului executoriu, cheltuieli de transport pentru ridicarea titlului executoriu, cheltuieli de depunere a cererii de intentare a procedurii de executare, cheltuieli de asistență juridică în procedura de executare.

Or, legiuitorul, în mod clar, a delimitat faptul că cheltuielile de judecată sunt constituite din taxa de stat și din cheltuielile de judecare a cauzei, iar cheltuielile suportate în afara judecării cauzei nu se bucură de incidența prevederilor art. 94 alin. (1) și 85 alin. (1) lit. a) din Codul de Procedură Civilă.

Cu toate acestea, în formularea actuală a prevederilor legale contestate, persoanele care au câștigat o cauză, înaintează acțiuni privind încasarea cheltuielilor de judecată pentru încasarea sumelor care au fost suportate de aceștia în afara judecării unei cauze.

Cauza acestor acțiuni ilegale este utilizarea eronată a termenului de „proces civil” în loc de „cauză” în textul normelor de la art. 94 alin. (1) și 85 alin. (1) lit. a) din Codul de Procedură Civilă. Mai mult ca atât, în aceste categorii de litigii în care, în mod abuziv, reclamantii care au câștigat un proces anterior mai consideră că beneficiază și de scutiri de la plata taxei de stat pentru depunerea acțiunilor în justiție.

Or, în ipoteza în care o Hotărâre judecătorească favorabilă rămâne definitivă și irevocabilă, creditorul (Reclamantul care a câștigat procesul) are dreptul să înainteze o cerere privind intentarea procedurii de executare și să transmită spre executare titlul executoriu în temeiul art. 15 din Codul de Executare.

Iar potrivit art. 21 din Codul de Executare,

„(1) Executorul judecătoresc este unica persoană autorizată să efectueze executarea silită a documentelor executorii.

(2) Efectuarea actelor de executare silită de către alte persoane atrage răspunderea prevăzută de lege.”

În acest sens, atragem atenția că, statul, în mod întemeiat, a desemnat o persoană care se va prevala de atribuțiile art. 22 din Codul de Executare și va efectua executarea silită a documentelor executorii. Pentru aceste acțiuni, Executorul Judecătoresc încasează din contul debitorului un onorariu, în temeiul art. 38 din Codul de Executare,

„(1) Onorariul executorului judecătoresc este încasat de la debitor, dacă legea nu prevede altfel, în temeiul unei încheieri emise de executorul judecătoresc, în toate cazurile de stingere, totală sau parțială, a obligației stabilite în documentul executoriu sau de încetare a procedurii de executare.”

Prin urmare, statul a garantat persoanei care a câștigat un proces încasarea silită din contul debitorului a datoriei în mod gratuit pentru aceasta. Iar alte cheltuieli care le-ar suporta persoana care a câștigat procesul ar dubla acțiunile executorului judecătoresc sau nu ar fi necesare, în principiu.

Aceste argumente demonstrează, încă odată, că nu există cheltuieli care să nu fie acoperite în cadrul procedurii de executare din contul debitorului. Iar suportarea cărorva cheltuieli nenecesare și nejustificate nu dă dreptul creditorului să prevaleze după rămânerea definitivă și irevocabilă a hotărârii de prevederile art. 85 alin. (1) lit. a) și prevederile art. 94 alin. (1) din Codul de Procedură Civilă.

Astfel, o bază legală certă și corectă ar permite justițiabililor să se apere în mod eficient împotriva abuzurilor săvârșite de către persoanele care au câștigat un proces de judecată și vor descuraja întreprinderea acțiunilor inoportune, nejustificate și nenecesare din contul debitorului, prevalându-se, în mod abuziv, de prevederile art. 85 alin. (1) lit. a) și prevederile art. 94 alin. (1) din Codul de Procedură Civilă.

De altă parte, în ipoteza în care prevederile art. 94 alin. (1) și 85 alin. (1) lit. a) din Codul de Procedură Civilă se aplică și asupra procedurii de executare, se încalcă dreptul la egalitatea părților în proces și principiul contradictorialității, reieșind din următoarele argumente.

Potrivit art. 22 alin. (1) din Codul de Procedură Civilă,

„(1) Justiția în cauzele civile se desfășoară pe principiul egalității tuturor persoanelor, independent de cetățenie, rasă, naționalitate, origine etnică, limbă, religie, sex, opinie, apartenență politică, avere, origine socială, serviciu, domiciliu, loc de naștere, precum și al egalității tuturor organizațiilor, indiferent de tipul de proprietate și forma de organizare juridică, subordonare, sediu și de alte circumstanțe.”

Iar potrivit art. 26 alin. (1) și (4) din Codul de Procedură Civilă,

„(1) Procesele civile se desfășoară pe principiul contradictorialității și egalității părților în drepturile procedurale.

(4) Egalitatea părților în drepturile procedurale este garantată prin lege și se asigură de către instanță prin crearea posibilităților egale, suficiente și adecvate de folosire a tuturor mijloacelor

procedurale pentru susținerea poziției asupra circumstanțelor de fapt și de drept, astfel încât nici una dintre părți să nu fie defavorizată în raport cu cealaltă.”

Prin urmare, în orice proces, participanții la proces beneficiază de tratament egal și se află pe poziție de egalitate, iar la momentul înaintării unei acțiuni în justiție este de neconcepută situația în care câștigul unei părți este deja cunoscut instanței de judecată, fără a purcede la o dezbatere judiciară bazată pe contradictorialitate.

Prin urmare, în situația în care o parte care a câștigat anterior o cauză s-ar adresa în temeiul art. 94 alin. (1) din Codul de procedură civilă cu scopul de a încasa și cheltuielile de executare a hotărârii, partea care a pierdut cauza anterioară va fi defavorizată din start și în noul litigiu. Prin urmare, soluția câștigului noului proces va fi oferită reclamantului în noua acțiune în temeiul art. 94 din CPC pentru încasarea cheltuielilor de executare doar pentru faptul că a câștigat un proces anterior, nu și pentru ca este rezultatul dezbaterii judiciare în contradictoriu.

În acest sens, în cauza Sunday Times contra Regatul Unit al Marii Britanii și Irlandei de Nord, 1979, Rekvenyi contra Ungariei, 1999, Rotaru împotriva României, 2000, Damman împotriva Elveției, 2005, CtEDO a subliniat că „nu poate fi considerată «lege» decât o normă enunțată cu suficientă precizie, pentru a permite individului să-și regleze conduita.

În acest sens, potrivit art. 23 alin. (2) din Constituția Republicii Moldova,
„(2) Statul asigură dreptul fiecărui om de a-și cunoaște drepturile și îndatoririle. În acest scop statul publică și face accesibile toate legile și alte acte normative.”

Iar potrivit art. 3 alin. (1) lit. c) și d) din Legea

„(1) La elaborarea unui act normativ se respectă următoarele principii:

c) legalitatea și echilibrul între reglementările concurente;

d) oportunitatea, coerența, consecutivitatea, stabilitatea și predictibilitatea normelor juridice;”

Aducem la cunoștință și faptul că, potrivit jurisprudenței Curții de Justiție a Comunităților Europene (de exemplu cauzele Facini Dori v Recre, 1994, Foto-Frost v Hauptzollamt Lubeck, Ost, 1987), principiul încrederii legitime impune ca legislația să fie clară și predictibilă, unitară și coerentă, de asemenea, impune limitarea posibilităților de modificare a normelor juridice, stabilitatea regulilor instituite prin acestea.

B. Pretinsa încălcare a art. 46 din Constituție

Menționăm că, în cazul admiterii unei acțiuni de încasare a cheltuielilor străine judecării cauzei, suportate de o persoană care anterior a câștigat un proces, în temeiul art. 94 alin. (1) și art. 85 alin. (1) lit. a) din Codul de Procedură Civilă, va fi încălcat dreptul de proprietate al persoanei debitor, reieșind din următoarele.

Inviolabilitatea proprietății este garantată de Convenția Europeană a Drepturilor Omului, de Constituția Republicii Moldova și Codul Civil în vigoare.

În acest sens, statul a garantat persoanei care a câștigat un proces ca, încasarea silită din contul debitorului a datoriei să fie făcută în mod gratuit pentru aceasta. Iar alte cheltuieli pe care le-ar suporta persoana care a câștigat procesul - ar dubla acțiunile executorului judecătoresc, care

dirijează procedura de executare silită în temeiul legii, ar dubla povara financiară asupra debitorului/persoanei care este supusă executării silite, sau nu ar fi necesare în principiu.

Mai mult ca atât, nimeni nu poate interveni în procedura de executare prin efectuarea acțiunilor proprii, care ar influența activitatea executorului judecătoresc, or, potrivit art. 6 alin. (1) și (2) din Legea privind executorii judecătorești nr. 113 din 17.06.2010,

„(1) Executorul judecătoresc este independent în activitatea sa și se supune numai legii.

(2) Orice imixtiune în activitatea de executare a documentelor executorii este inadmisibilă și atrage răspundere în condițiile legii.”

Cu alte cuvinte, în formularea actuală a prevederilor art. 94 alin. (1) și art. 85 alin. (1) lit. a) din Codul de Procedură Civilă, se creează următoarea situație:

- Executorul judecătoresc încasează din contul debitorului cheltuielile de executare.
Or, potrivit art. 36 alin. (1) și (2) din Codul de executare,
„(1) Cheltuielile de executare se compun din taxele pentru efectuarea actelor executorului judecătoresc, spezele procedurii de executare și onorariul executorului judecătoresc.
(2) Debitori ai taxelor pentru efectuarea actelor de executare și ai spezelor procedurii de executare sînt în mod solidar creditorul și debitorul procedurii de executare, dacă legea nu prevede altfel. În cazul în care creditorul a avansat integral cheltuielile de executare, debitor al cheltuielilor devine debitorul procedurii de executare.”
Iar potrivit art. 38 alin. (1) din Codul de Executare,
„(1) Onorariul executorului judecătoresc este încasat de la debitor, dacă legea nu prevede altfel, în temeiul unei încheieri emise de executorul judecătoresc, în toate cazurile de stingere, totală sau parțială, a obligației stabilite în documentul executoriu sau de încetare a procedurii de executare.”
- Persoana care a câștigat un proces s-ar adresa în instanța de judecată cu o cerere de chemare în judecată privind încasarea cheltuielilor de judecată în temeiul faptului că a câștigat cauza privind compensarea cheltuielilor legată de procedura de executare. Iar debitorul nu poate, în niciun mod, să urmărească legalitatea, oportunitatea, necesitatea acestor cheltuieli, precum și nu are la dispoziție instrumente viabile de a participa la determinarea volumului de acțiuni întreprinse de către avocatul creditorului și cuantificarea acestora. Unicul instrument la dispoziția debitorului împotriva acestor acțiuni abuzive este să fie antrenat forțat într-un nou litigiu și impus să suporte cheltuielile de asistență juridică, cheltuieli privind efectuarea expertizelor, cheltuieli de colectare a probelor.

Aceste argumente demonstrează, încă odată, că nu există cheltuieli de judecată care să nu fie acoperite în cadrul procedurii de executare din contul debitorului. Iar suportarea cărorva cheltuieli nenecesare și nejustificate nu dă dreptul creditorului să prevaleze după rămânerea definitivă și irevocabilă a hotărârii de prevederile art. 85 alin. (1) lit. a) și prevederile art. 94 alin. (1) din Codul de Procedură Civilă.

Mai mult ca atât, formularea actuală a prevederilor contestate permite dublarea cheltuielilor de executare și încasarea acestora ca parte a onorariului executorului judecătoresc și ca parte a unei noi acțiuni în justiție în temeiul art. 94 alin. (1) și art. 85 alin. (1) lit. a) din Codul de Procedură Civilă, ceea ce atentează la dreptul de proprietate al debitorului, în cazul dat, al SRL „Suvorov-Vin” și SRL „Esmalda”.

Astfel, o bază legală certă și corectă ar permite justițiabililor să se apere în mod eficient împotriva abuzurilor săvârșite de către persoanele care au câștigat o cauză și vor descuraja întreprinderea acțiunilor inoportune, nejustificate și necesare în detrimentul debitorului, prevalându-se, în mod abuziv, de prevederile art. 85 alin. (1) lit. a) și prevederile art. 94 alin. (1) din Codul de Procedură Civilă.

Normele contestate, în redacția actuală, duc la încălcarea dreptului de proprietate al debitorului și precum am demonstrat ante, de către debitor nu poate fi determinată întinderea și necesitatea cheltuielilor de asistență juridică (de exemplu) din cadrul procedurii de executare, ele putând fi întinse la infinit de către creditor.

Totodată, se încalcă principiul statuat în art. 94 alin. (1) CPC, precum că eventualele cheltuieli de judecată se încasează de la partea care a pierdut procesul în beneficiul părții care a câștigat procesul, proporțional acțiunii admise. Iar în procedura de executare, nu există o parte care a câștigat procesul și una care a pierdut, nu avem un proces judiciar, o dezbatere litigioasă, în care debitorul să fie antrenat în condiții de egalitate cu creditorul.

De aceea, debitorul nu va avea posibilitate de a deveni „partea care a câștigat procesul” din art. 94 alin. (1) CPC, soluția pe caz fiind prestabilită la momentul adresării în instanță.

F. CERINȚELE AUTORULUI SESIZĂRII

Curtea menționează că excepția de neconstituționalitate reprezintă un instrument de apărare a drepturilor și a libertăților fundamentale și poate fi ridicată doar ca un incident în cadrul examinării acțiunii principale. Prin urmare, norma contestată trebuie să aibă incidență în soluționarea cauzei aflate pe rolul instanței de judecată (a se vedea HCC nr. 2 din 9 februarie 2016, § 78).

În contextul celor expuse mai sus, solicităm Curții Constituționale exercitarea controlului constituționalității asupra

- sintagmei folosite în prevederea art. 85 alin. (1) lit. a) din Codul de Procedură Civilă: **„procese civile anterioare”;**
- lexemului folosit în prevederea art. 94 art. (1) din Codul de Procedură Civilă: **„partea care a pierdut procesul”**

raportate la prevederile art. 1 alin. (3), art. 16, art. 20, art. 23, art. 26 și art. 46 din Constituție.

G. LISTA DOCUMENTELOR RELEVANTE

1. *Ordinul de angajare al dlui Neruh Serghei;*
2. *Procura autenticată notarial nr. 1573 din 21.07.2020.*

H. DECLARAȚIA ȘI SEMNĂTURA AUTORULUI SESIZĂRII**DECLARAȚIE**

Subsemnatul Neruh Serghei, Directorul Financiar, acționând în interesele SRL „Suvorov-Vin”, declar pe propria onoare că informațiile prezentate în prezenta sesizare în fața Curții Constituționale sunt veridice.

Cu respect,

Neruh Serghei,

Director Financiar SRL „SUVOROV-VIN”

(în baza Procurii autentificate notarial nr. 1573 din 21.07.2020)

ÎNCHEIERE

05 octombrie 2022

mun.Chișinău

Judecătoria Chișinău (sediul Centru)

Instanța de judecată compusă din:

Președintele ședinței, judecător

Violeta Gîrleanu

Grefier

Vadim Bulachii

cu participarea:

reprezentantului reclamantului SA "Tomai-Vinex" – avocatul Beriozchin Ana, în baza mandatului nr.1407058 din 10.03.2022

reprezentantului pârâților SRL "Suvorov-Vin", SRL "Esmalda" – avocatul Vintea Elena, în baza mandatului nr.1747800 din 20.07.2022

examinând în ședință publică cererea înaintată de avocatul Vintea Elena, reprezentantul pârâtului SRL "Suvorov-Vin" privind ridicarea excepției de neconstituționalitate în cauza civilă la cererea de chemare în judecată înaintată de avocatul Beriozchin Ana, reprezentantul reclamantului SA "Tomai-Vinex" către SRL "Suvorov-Vin", SRL "Esmalda" privind încasarea cheltuielilor de asistență juridică în mărime de 200 000 lei

a c o n s t a t a t:

1. La data de 31.03.2022, avocatul Beriozchin Ana, reprezentantul reclamantului SA "Tomai-Vinex" s-a adresat cu cerere de chemare în judecată către SRL "Suvorov-Vin", SRL "Esmalda" privind încasarea cheltuielilor de asistență juridică în mărime de 200 000 lei.
2. Prin încheierea Judecătoriei Chișinău (sediul Centru) din 05.04.2022, cererea de chemare în judecată a fost acceptată spre examinare (f.d.54)
3. În ședința de judecată din 04.10.2022, avocatul Vintea Elena, reprezentantul pârâtului SRL "Suvorov-Vin" a înaintat o cerere privind ridicarea excepției de neconstituționalitate, solicitând sesizarea Curții Constituționale în vederea verificării constituționalității sintagmei "proces civile anterioare" din cadrul art.85 alin.(1) lit.a) și a lexemului "procesul" din conținutul prevederilor art.94 alin.(1) Cod de procedură civilă.
4. În ședința de judecată, avocatul Beriozchin Ana, reprezentantul reclamantului SA "Tomai-Vinex" a solicitat respingerea cererii privind ridicarea excepției de neconstituționalitate.
5. Audiind opinia participanților la proces, examinând cererea și materialele cauzei în raport cu normele legale, instanța de judecată consideră că cererea privind ridicarea excepției de neconstituționalitate, urmează a fi admisă, din următoarele considerente.
6. Conform prevederilor art.12¹ alin.(1),(2) Cod de procedură civilă, în cazul existenței incertitudinii privind constituționalitatea legilor, a hotărîrilor Parlamentului, a decretelor Președintelui Republicii Moldova, a hotărîrilor și ordonanțelor Guvernului ce urmează a fi aplicate la soluționarea unei cauze, instanța de judecată, din oficiu sau la cererea unui participant la proces, sesizează Curtea Constituțională.

La ridicarea excepției de neconstituționalitate și sesizarea Curții Constituționale, instanța nu este în drept să se pronunțe asupra temeiniciei sesizării sau asupra conformității cu Constituția a normelor contestate, limitîndu-se exclusiv la verificarea întrunirii următoarelor condiții:

- a) obiectul excepției intră în categoria actelor prevăzute la art.135 alin.(1) lit.a) din Constituție;

- b) excepția este ridicată de către una din părți sau reprezentantul acesteia ori este ridicată de către instanța de judecată din oficiu;
- c) prevederile contestate urmează a fi aplicate la soluționarea cauzei;
- d) nu există o hotărâre anterioară a Curții Constituționale având ca obiect prevederile contestate.
7. Astfel, instanța de judecată remarcă că cererea înaintată de avocatul Vintea Elena, reprezentantul părților SRL "Suvorov-Vin", cuprinde cadrul legal de sesizare privind ridicarea excepției de neconstituționalitate guvernat de art.12¹ Cod de procedură civilă și obiectul acesteia dedus Curții Constituționale, constituie neconstituționalitatea sintagmei folosită în prevederea art. 85 alin (1), lit. a) Cod de procedură civilă și lexemul folosit în prevederea art. 94 alin (1) Cod de procedură civilă.
8. La fel, instanța reține că cererea privind ridicarea excepției de neconstituționalitate întrunește condițiile prevăzute stipulate de art.12¹ alin.(2) lit.a)-d) Cod de procedură civilă și, anume, sesizarea privind excepția de neconstituționalitate a fost înaintată de pârâțul SRL "Suvorov-Vin, care este subiect al raportului litigios și poate ridica excepția de neconstituționalitate; prevederile contestate urmează a fi aplicate la soluționarea cauzei (art.94 CPC); obiectul sesizării privind ridicarea excepției de neconstituționalitate intră în categoria actelor prevăzute la art.135 alin.(1) lit.a) din Constituție, aceasta fiind îndreptată spre controlul conformității sintagmei folosite în prevederea art. 85 alin (1), lit. a) Cod de procedură civilă și lexemul folosit în prevederea art. 94 alin (1) Cod de procedură civilă, cu normele constituționale.
9. Totodată, instanța relevă că nu există o hotărâre anterioară a Curții Constituționale având ca obiect prevederile contestate, astfel fiind întrunită și condiția stipulată art.12¹ alin.(2) lit.d) Cod de procedură civilă.
10. Verificarea constituționalității normei contestate constituie competența exclusivă a Curții Constituționale, or, judecătorii ordinari nu sunt în drept să refuze părților sesizarea Curții Constituționale, decât doar în cazul neîntâlnirii condițiilor menționate la art.12¹ alin.(2). În acest context pentru a nu îngrădi drepturile părților, instanța de judecată va expedia sesizarea Curții Constituționale.
11. În conformitate cu prevederile art.12¹, 269-270 Cod de procedură civilă, instanța de judecată,

d i s p u n e :

Se admite cererea înaintată de avocatul Vintea Elena, reprezentantul pârâtului SRL "Suvorov-Vin" privind ridicarea excepției de neconstituționalitate.

Se sesizează Curtea Constituțională și se ridică excepția de neconstituționalitate a sintagmei folosite în prevederea art.85 alin (1) lit.a) Cod de procedură civilă: „*procese civile anterioare*” și lexemului folosit în prevederea art.94 alin (1) Cod de procedură civilă: „*procesul*”, formulată în ordinea art.12¹ CPC, în cauza civilă la cererea de chemare în judecată înaintată de avocatul Beriozchin Ana, reprezentantul reclamantului SA "Tomai-Vinex" către SRL "Suvorov-Vin", SRL "Esmalda" privind încasarea cheltuielilor de asistență juridică în mărime de 200 000 lei.

Încheierea privind ridicarea excepției de neconstituționalitate nu se supune niciunei căi de atac și nu afectează examinarea în continuare a cauzei, însă până la pronunțarea Curții Constituționale asupra excepției de neconstituționalitate se amână pledoariile.

**Președintele ședinței,
Judecător**

/semnătural

Violeta Gîrleanu

Copia corespunde originalului, judecător